Geopolitikai Tanács Közhasznú Alapítvány

MŰHELYMUNKÁK

A nemzetbiztonsági szolgálatok hatékonysága a XXI. században

Tanulmánykötet

Szerkesztette: Dr. Pintér István

2007/8

2007/8. szám

Műhelymunkák

A nemzetbiztonsági szolgálatok hatékonysága a XXI. században

Tanulmánykötet

Szerkesztette: Dr. Pintér István

Geopolitikai Tanács Közhasznú Alapítvány

www.cgeopol.hu

A kötet szerzői:

Dr. Pintér István
Az MSZP Nemzetbiztonsági munkacsoport vezetője

Varga Krisztián
Az SZDSZ szakértője

Dr. Botz László nyá. altábornagy
A Geopolitikai Tanács Alapítvány kurátora

Karacs Rudolf
Az MSZP Nemzetbiztonsági munkacsoport tagja

Dr. Horváth Pál nyá. dandártábornok
Az Országgyűlés nemzetbiztonsági Bizottság elnökének szakértője

Dr. Sajtos Sándor
Az MDF Védelem- és Biztonságpolitikai kabinet vezetője

Szalai Gábor
A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem hallgatója

Készült a Táncsics Alapítvány támogatásával.

HU ISSN 1788-7895
ISBN: 978-963-9816-19-0
Készült:100 példányban
A kiadásért felel: a Geopolitikai Tanács Alapítvány elnöke
Nyomdai munkák: CPD Copy Kft.

Hírszerzés a 21. században

Az Amerikai Egyesült Államok hírszerzési reformja

Szalai Gábor

Bevezetés

A hírszerzés, mint tevékenység valószínűleg egyidős az emberi közösségek kialakulásával. A különböző politikai entitások formájába rendeződő társadalmak vezetői számára mindig is fontos volt, hogy megismerjék környezetüket, hiszen csakis a szükséges információk birtokában váltak képessé az őket fenyegető veszélyek elhárítására. A történelem során a hírszerzés szerepe dinamikusan változott. A technikai fejlettség egy bizonyos szintje alatt a megszerzett információk időbeni továbbításának problematikája miatt a hírszerzés csak erősen korlátozott kihatásokkal lehetett a politikai és katonai döntések meghozatalára. A 19. század második felében az ipari forradalom vívmányainak köszönhetően gyökeresen átalakult a hadviselés képe, és a legtöbb európai nemzeti hadseregben az újonnan felállított vezérkarok keretében megvalósult a hírszerző/felderítő szervezetek intézményesülése.[1] Az első világháborúban egy új eszköz, a rádió megjelenése adott újabb löketet a hírszerzés előtérbe kerüléséhez, hiszen a rádióforgalmazás lehallgatásával lehetővé vált a "valós idejű" információk megszerzése. A második világháborúban már minden hadviselő állam komoly felderítő apparátusra támaszkodott, és a megszerzett hírszerzési anyagok olykor stratégiai szintű döntéseket is befolyásoltak. A bipoláris korszakban a hírszerző szervezetek addig soha nem tapasztalt mértékben megerősödtek, és a két szuperhatalom szembenállására épülő világrendben a nukleáris első csapás állandóan fennálló veszélyének árnyékában valódi hírszerző-háború zajlott.

---

1 Kahn, David: The rise of intelligence; Foreign Affairs, Volume 85, No. 5, 2006, 125. p.

A hidegháború végetértével alapvetően átalakult a globális biztonsági környezet, és ez természetesen mélyreható változásokat indukált a titkosszolgálatok funkcióját illetően is. A poszt-bipoláris kor hajnalán ugyan egy világméretű fegyveres konfliktus esélye a minimálisra csökkent, azonban számos olyan veszélyforrás jelent meg, amelyek nemhogy csökkentették, hanem sokkal inkább növelték a hírszerzésnek az állami biztonság megteremtésében játszott szerepét. Az új típusú fenyegetések – mint a nemzetközi szélsőséges iszlám terrorizmus, a tömegpusztító fegyverek ellenőrizetlen elterjedése, a vallási-etnikai konfliktusok kiéleződése, az instabil régiók kialakulása, az illegális migráció és a nemzetközi szervezett bűnözés megerősödése – rendkívüli mértékben kiszélesítették a titkosszolgálatok információgyűjtési spektrumát. Míg a hidegháború idején a nemzetközi hírszerzés képlete viszonylag egyszerű volt, – a „szabad világ" és a kommunista tömb kémei úgy feszültek egymásnak, hogy mindvégig szilárd ellenségkép állt rendelkezésükre –, addig az új világrend kockázati tényezői folyamatos alkalmazkodást igényelnek a titkosszolgálatoktól. A 21. század sokszínű, hirtelen jelentkező és nehezen kezelhető kihívásai közepette az államok számára létfontosságúvá vált a biztonságukat érintő információk állandó gyűjtése és feldolgozása, és ezért a hírszerző szervezetek tevékenysége ma soha nem látott mértékben felértékelődött.

Az Amerikai Egyesült Államok „vezető titkosszolgálati nagyhatalomként"[1] élen jár a modern hírszerzési képességek kialakításában. A Szovjetunió széthullása utáni időszakban az USA-nak újra kellett fogalmaznia saját nemzetbiztonsági stratégiáját, azonban az ország hírszerző közössége nem volt képes időben igazodni a megváltozott körülményekhez.[2] Az amerikai titkosszolgálatok gyenge adaptációs készségének legveszélyesebb aspektusát az iszlám fundamentalizmuson alapuló, új típusú nemzetközi terrorizmus elleni

1 Lénárt Ferenc: Az átalakuló nagyhatalmi hírszerzés; Új Honvédségi Szemle, 2007, 98-105. p.

2 Zegart, Amy B.: September 11 and the Adaptation Failure of U.S. Intelligence Agencies;

hatékony védekezés kiépítésének az elmulasztása jelentette. A lehetséges következmények súlyossága egészen addig nem tudatosult a politikai vezetésben, amíg a katasztrófa be nem következett: az al-Kaida által 2001. szeptember 11-én végrehajtott terrormerényletek drámai hiányosságokat fedtek fel az USA hírszerző szervezetének működésében. A kijózanító traumából felocsúdva a Bush-adminisztráció hamar hozzálátott, hogy alapvetően megreformálja az USA nemzetbiztonsági rendszerét, amelynek egyik legfontosabb elemét a hírszerző közösség széleskörű átalakítása jelentette. A változások alapját a 2004. decemberében elfogadott „A hírszerzés reformja és a terrorizmus megelőzése" elnevezésű törvény képezte, amely elindította azt a napjainkban is tartó folyamatot, amely során az USA az új évszázad követelményeinek megfelelő hírszerzést épít ki.

Véleményem szerint a hírszerzési reform amerikai modelljének legfőbb pillérei az alábbiakban foglalhatóak össze:

- a titkosszolgálatok centralizált vezetésének kialakítása és tevékenységük hatékonyabb koordinálása
- integrált elemző képességek kifejlesztése (főként a terrorizmus és a tömegpusztító fegyverek elterjedésének veszélye ellen)
- az ügynökségek közötti információcsere elősegítése
- minden forrást felhasználó („all source") információgyűjtés

Tanulmányomban az Egyesült Államok hírszerzésének átstrukturálási törekvését vizsgálom. Az egyes fejezetekben ismertetem a fentebb kiemelt célkitűzések megvalósítása érdekében meghozott konkrét intézkedéseket, az összegző részben pedig értékelem azok hatását. Írásomban a reform pozitív oldalainak bemutatása mellet igyekszem kihangsúlyozni az amerikai koncepció

International Security, Volume 29, No. 4, 79. p.

visszásságait is.

Centralizált vezetés: a nemzeti hírszerzési igazgató

Az 1947-es nemzetbiztonsági törvény (National Security Act) a központi hírszerzés igazgatóját (Director of Central Intelligence – DCI) bízta meg a hírszerző közösség irányításának és koordinálásának feladatával, azonban a jogszabály nem biztosította számára az ezirányú tevékenysége hatékony ellátásához szükséges hatalmi jogosítványokat. A DCI, aki egyszersmind a CIA vezetője is volt, a valóságban a hírszerzési büdzsének csupán 15%-a fölött rendelkezett (a költségvetési keret fennmaradó részéből a védelmi miniszter gazdálkodhatott), ezért a szolgálatok többségében szinte semekkora befolyást sem tudott gyakorolni a pénz és a humán erőforrás elosztásának valamint a műveletek irányításának tekintetében.[1] A CIA igazgatójának helyzetét az is rendkívül megnehezítette, hogy túl sok funkciót kellett egyszerre ellátnia, hiszen a saját ügynökségének vezetése mellett ő volt az elnök hírszerzési ügyekben illetékes főtanácsadója is. A három feladatkör párhuzamos betöltése gyakorlatilag lehetetlen volt, és emiatt a szolgálatok vezetése megosztott maradt.[2] Ennek köszönhetően olyan hírszerző közösség jött létre, amelynek „közösségi" mivolta erősen megkérdőjelezhető volt, és talán helyesebb úgy tekinteni rá, mint egymással gyakran rivalizáló, saját érdekeik mentén működő szervezetek laza halmazára.[3] A központi vezetés és az információk egymással való megosztásának

---

1 Zegart, Amy B.: September 11 and the Adaptation Failure of U.S. Intelligence Agencies; International Security, Volume 29, No. 4, 2005, 100. p.

2 Final Report of the National Commission on Terrorist Attacks Upon the United States, 409. p. http://www.9-11commission.gov/report/911Report.pdf

3 Jane Harman képviselőasszony így fogalmazta meg ezt a jelenséget: „ A [hírszerző] közösség valójában egymástól elkülönülten működő kályhacsövek összessége…" (Report of the Joint Inquiry Into the Terrorist Attacks of September11, 2001 – By The House Permanent Select Committee on Intelligence and The Senate Select Committee on Intelligence)

hiánya drasztikusan hatással volt a hírszerzés összteljesítményére nézve, és erősen hozzájárult a szeptember 11-ei terrormerényletek kivitelezhetőségéhez.

Az Egyesült Államok saját sebezhetetlenségébe vetett hitének összeomlása után nemzeti konszenzus alakult ki a hírszerzés megreformálásának szükségességét illetően. A hírszerző közösségnek a terrortámadásokat megelőző teljesítményét két fórum elemezte részletesen. A hírszerzés tevékenységét ellenőrző két kongresszusi bizottság[1] közös vizsgálatának eredményei 2002. decemberében, míg az elnök és a kongresszus együttes kezdeményezéseként létrehozott 9/11 Bizottság[2] jelentése 2004. júliusában látott napvilágot. Mindkét dokumentum javaslatai között első helyen szerepelt a hírszerzés centralizált vezetési rendszerének kialakítása, amelynek legfontosabb részeként egy ún. nemzeti hírszerzési igazgató kinevezését tartották szükségesnek a szakértők. A 9/11 Bizottság által publikált elemzés a megjelenése után szinte azonnal bestseller lett, a média felkarolta az ügyet, és a szeptember 11-ei áldozatok családjának támogatásával egyfajta kampány indult annak érdekében, hogy kikényszerítsék a jelentésben foglalt javaslatok gyakorlatba való átültetését.[3] George W. Bush 2004. augusztusában négy elnöki rendelettel igyekezett megerősíteni a hírszerző közösséget, azonban a tényleges reformhoz a törvényhozás bevonására is szükség volt: a kongresszus mindkét háza által elfogadott és az elnök által december 17-én aláírt „A hírszerzés reformja és a terrorizmus megelőzése" elnevezésű törvény (Intelligence Reform and Terrorism Prevention Act - IRTPA) teremtette meg a hírszerzés átalakításának valódi alapját.

---

http://www.gpoaccess.gov/serialset/creports/pdf/fullreport_errata.pdf

1 A képviselőház és a szenátus is külön bizottságok keretében látja el a hírszerző közösség törvényhozás általi ellenőrzésének a feladatát. (The House Permanent Select Committee on Intelligence, The Senate Select Committee on Intelligence)

2 A bizottság teljes neve: National Commission on Terrorist Attacks Upon the United States

3 Zegart, Amy B.: September 11 and the Adaptation Failure of U.S. Intelligence Agencies; International Security, Volume 29, No. 4, 2005, 109. p.

A törvény első rendelkezéseként létrehozza a nemzeti hírszerzési igazgató (Director of National Intelligence – DNI) igazgató tisztségét. A DNI a központi hírszerzés igazgatójának feladatát átvéve az Egyesült Államok hírszerző közösségének új vezetője lett, aki irányítja és felügyeli a Nemzeti Hírszerzési Program (National Intelligence Program)[1] végrehajtását és hírszerzési ügyekben elsődleges tanácsadója az elnöknek, a Nemzetbiztonsági Tanácsnak és a Homeland Security Council (??)-nak. A DNI-t és első helyettesét az elnök nevezi ki a szenátus jóváhagyása mellett.[2]

A nemzeti hírszerzési igazgató legfontosabb feladatai az alábbiak:[3]

- biztosítja, hogy mindig időszerű és objektív nemzeti hírszerzési információk jussanak el az elnökhöz, a minisztériumok és más kormányzati ügynökségek vezetőihez, a Vezérkari Főnökök Egyesített Bizottságának elnökéhez, a magas beosztású katonai parancsnokokhoz, valamint a kongresszushoz
- meghatározza a fő célkitűzéseket és prioritásokat a hírszerzés összes tevékenységi fajtáját illetően (információszerzés, elemzés, értékelés, eljuttatás)
- gondoskodik a hírszerzési információk maximális hozzáférhetőségéről a hírszerző közösségen belül
- a hírszerző közösséghez tartozó szolgálatok vezetőinek javaslata alapján összeállítja a Nemzeti Hírszerzési Program költségvetését, és ellenőrzi az abban foglaltak maradéktalan végrehajtását

1

2 Intelligence Reform and Terrorism Prevention Act of 2004; Public Law 104-458, 108th Congress, 2004. dec. 17, 8. p. http://www.nctc.gov/docs/pl108_458.pdf

3 An Overview of the United States Intelligence Community; Office of Director of National Intelligence, 2007, 1. p. http://www.dni.gov/who_what/061222_DNIHandbook_Final.pdf

- felügyeli a külföldi országok és nemzetközi szervezetek hírszerző és biztonsági szolgálataival történő kapcsolattartás összehangolásának folyamatát
- biztosítja a minden forrásból származó hírszerzési információk legpontosabb elemzését a nemzetbiztonsági követelményeknek megfelelően
- személyügyi politikát és programokat dolgoz ki annak érdekében, hogy fejlessze a közös műveletek lefolytatásának képességét

A DNI kezében lévő legjelentősebb hatalmi eszközt a költségvetéssel kapcsolatos jogkörei jelentik. Az Egyesült Államokban a hírszerzési kiadások legnagyobb hányadát a védelmi minisztérium alárendeltségében lévő szolgálatok finanszírozására fordítják, ennek megfelelően korábban a védelmi miniszter rendelkezhetett a hírszerző közösség büdzséjének legjelentősebb része felett. Annak érdekében, hogy a DNI hatékonyan tudja betölteni a hírszerzés vezetőjének funkcióját, ezt az állapotot mindenképpen meg kellett változtatni, ezért az IRTPA erős költségvetési jogosítványokkal ruházta fel a nemzeti hírszerzési igazgatót.

A törvény értelmében a DNI kormányzati szinten szabályozhatja a kongresszus által jóváhagyott összegek átutalását a hírszerző elemekkel rendelkező minisztériumok és CIA számára (ez utóbbi az elnök közvetlen alárendeltségében működik és nincs integrálva egyik minisztériumba sem). A pénzek folyósítását vissza is tarthatja, ha úgy ítéli meg, hogy az adott szolgálat nem az általa megszabott prioritásoknak megfelelően jár el.[1]

A DNI ezen kívül összeállítja a Nemzeti Hírszerzési Program (National Intelligence Program – NIP) költségvetését, és ellenőrzi annak elosztását. Az USA

---

1 Best, Richard A. Jr. – Cumming, Alfred – Masse, Todd: Director of National Intelligence:

hírszerzési büdzséje három nagyobb egységre lett felosztva: a NIP-re, a Taktikai Hírszerzés és Kapcsolódó Tevékenységek programjára (Tactical Intelligence and Related Activities – TIARA), valamint az Összhaderőnemi Katonai Hírszerzési Programra (Joint Military Intelligence Program -JMIP).[1] Az utóbbi kettő a fegyveres erők műveleteinek hírszerzési támogatását hivatott véghez vinni, ezért ezeket a védelmi miniszter dolgozza ki. Habár a nemzeti hírszerzési igazgatónak a TIARA és JMIP összeállítását illetően csak korlátozott jogköre van, azonban a NIP kézben tartásával a hírszerző közösség költségvetésének legnagyobb hányada fölött ő rendelkezhet. A DNI pozícióját erősíti továbbá az tényező is, hogy bizonyos keretek között joga van átcsoportosítani mind az anyagi, mind a humán erőforrás egy részét a hírszerző szolgálatok között.[2]

Az Egyesült Államok első nemzeti hírszerzési igazgatója, John. D. Negroponte 2005. április 21-én esküdött fel tisztségére. Feladatai ellátásában a közvetlen vezetése alatt álló Nemzeti Hírszerzési Igazgató Hivatala (Office of National Intelligence Director - ODNI) segíti. Az ODNI négy igazgatóságból tevődik össze, amelyek élén egy-egy helyettes igazgató áll, akiket a DNI nevez ki.[3]

A DNI igazgatási helyettese (Deputy Director of National Intelligence for Management) a hírszerző közösség vezetésének adminisztrációját, a stratégiai tervezést és koordinációt, valamint a költségvetés összeállítását és végrehajtását irányítja. Az információgyűjtésért felelős helyettes (Deputy Director of National Intelligence for Collection) feladata, hogy összehangolja a hírszerző közösség

Statutory Authorities; 2005, 3. p. http://www.fas.org/sgp/crs/intel/RS22112.pdf

1 Az Egyesült Államok hírszerző közösségének hivatalos honlapja (United States Intelligence Community)
http://www.intelligence.gov/index.shtml

2 Best, Richard A. Jr. – Cumming, Alfred – Masse, Todd: Director of National Intelligence: Statutory Authorities; 2005, 4. p.

3 Intelligence Reform and Terrorism Prevention Act of 2004; Public Law 104-458, 108th

információszerzési tevékenységét, és biztosítsa, hogy a különböző szolgálatok a Nemzeti Hírszerzési Stratégiában lefektetett prioritások alapján fogalmazzák meg az új rendszerek beszerzésére vonatkozó fejlesztési terveiket. Munkáját négy segédhelyettes közreműködésével végzi, akik a humán, a nyílt forrású és a technikai hírszerzésért, valamint ezek stratégiai tervezéséért felelősek. A hírszerzés legfőbb feladata, hogy hiteles, időszerű és tárgyilagos információkkal lássa el a politikai és katonai döntéshozókat, azonban ezen feladat hatékony ellátásához nélkülözhetetlen, hogy a szolgálatok tisztában legyenek a velük szemben támasztott igényekkel. A követelmények pontos meghatározására éppen ezért egy külön igazgatóságot hoztak létre az ODNI-on belül. Ennek vezetője (Deputy Director of National Intelligence for Requirements) tárgyal az információk különböző megrendelőivel, felméri a szükségleteiket, közvetíti azokat a szolgálatok számára, és jelentéseiben értékeli, hogy a hírszerző közösség mennyiben volt képes kielégíteni a felmerülő igényeket. A nemzeti hírszerzési igazgató negyedik helyettese (Deputy Director of National Intelligence for Analysis) az elemzői munka színvonaláért felel. Az ő feladata, hogy a szolgálatok számára meghatározza az elemzési célkitűzéseket és prioritásokat, biztosítsa a hírszerzési információk időbeni és hatékony feldolgozását és értékelését, felügyelje az analitikai termékek összeállítását és elősegítse az integrált elemzői képességek kialakítását.[1]

Az ODNI struktúrájának fontos részét képezi a Nemzeti Hírszerzési Tanács (National Intelligence Council - NIC) is. A NIC-et 1979-ben hozták létre, tagjai a hírszerző közösség magas beosztású elemzőiből, és a köz- és magánszektor egyéb szakértőiből kerülnek ki. A szervezet a közép- és hosszútávú stratégiai gondolkodás központjaként szolgál, és legfőbb feladata, hogy kidolgozza a Nemzeti Hírszerzési Értékelést (National Intelligence Estimates – NIE), ami a

Congress, 2004. dec. 17, 20. p.

1 An Overview of the United States Intelligence Community; Office of Director of National Intelligence, 2007, 2-3. p.

hírszerző közösség által készített leghitelesebb összefoglalása a nemzetbiztonsági kérdéseknek. A NIE összeállítását kezdeményezhetik maguk a hírszerző szolgálatok, de az megszülethet a politikai döntéshozók kérésére is.[1]

Az ODNI szervezeti felépítésében jelentős változást eredményezett azon bizottság jelentése, amely az USA hírszerzésének a tömegpusztító fegyverekkel kapcsolatos képességeit vizsgálta (Commission on the Intelligence Capabilities of the United States Regarding Weapons of Mass Destruction). A bizottság javaslatait között szerepelt, hogy a DNI saját hivatalán belül nevezzen ki ún. „mission manager-eket", akik a legfőbb prioritásoknak megfelelő egy-egy részterület hírszerzési feladatainak egész skáláját átfogó stratégiát dolgoznának ki.[2] A nemzeti hírszerzési igazgató az elnök hozzájárulása mellett elfogadta az előterjesztett koncepciót, és hat személyt bízott meg az Iránnal, Észak-Koreával, Kubával/Venezuellával, a terrorelhárítással, a proliferáció elleni küzdelemmel és a kémelhárítással kapcsolatos teendők összehangolásának feladatával.

Információcsere és integrált elemző képességek:

a Nemzeti Terrorelhárító Központ

Az USA „titkosszolgálati forradalmának" egyik legfontosabb célja – az erős központi irányítás kialakítása mellett –, hogy olyan hírszerzési rendszert építsen ki, amelyben az egyes szolgálatok kicserélik maguk közt az információkat, és hatékonyan képesek együttműködni a közös célok elérése érdekében. Ezen a téren mélyreható változásokat elérni azonban nem könnyű feladat. A hidegháborús viszonyoknak megfelelően kialakított hírszerzési struktúra olyan negatív berögzüléseket alakított ki az egyes ügynökségeken belül, amelyeket

---

1 Best, Richard A. Jr.: The Director of National Intelligence and Intelligence Analysis, 2005, 3.p. http://www.fas.org/irp/crs/RS21948.pdf

2 Commission on the Intelligence Capabilities of the United States Regarding Weapons of Mass Destruction; Report to the President of United States, 2005, 19. p. http://www.wmd.gov/report/wmd_report.pdf

nem lehetett egykönnyen kitörölni. A két szuperhatalom „kémjátszmája" alatt a titkosszolgálatok nagy hangsúlyt fektettek az elhárításra, szigorú biztonsági intézkedéseket dolgoztak ki, és a megszerzett információkat a sajátjuknak tekintették.[1] Olyan bizalmatlansággal átitatott szervezeti kultúra jött létre, amely rendkívül megnehezítette a hírszerzési értesülések megosztását a különböző szolgálatok között. A legsúlyosabb problémát a honi területen végzett és a külföldi hírszerzés egymástól való éles elválasztása jelentette, amely az FBI és a CIA közötti kommunikáció katasztrofális állapotában nyilvánult meg a leginkább.[2]A poszt-bipoláris világ kihívásainak kezelése, és főként a terrorizmus elleni küzdelem megkövetelte volna a szolgálatok minél szorosabb kooperációját, azonban azok nem voltak képesek időben alkalmazkodni a gyorsan változó körülményekhez. A kilencvenes évek elejétől kezdve a terrorveszély egyre inkább fenyegette az Egyesült Államokat, azonban az évtized végéig sem sikerült valódi minőségi javulást elérni az ügynökségek közötti információmegosztás terén: 1998-ban, mikor George Tenet akkori CIA igazgató a kenyai és tanzániai amerikai nagykövetségek felrobbantására válaszul deklarálta a háborút az al-Kaida ellen, az USA hírszerző közössége olyannyira széttöredezett maradt, hogy még ez az erőteljes felhívás sem tudta kierőszakolni az összehangolt cselekvést.[3]

A 2001. szeptember 11-ei események egyik legfájdalmasabb tanulságaként végül egyértelműen beigazolódott, hogy az Egyesült Államok hírszerző szervezeteinek együttműködése rendkívül alacsony szinten állt a merényleteket megelőzően. A 9/11 Bizottság jelentésében kimutatta, hogy az ügynökségek közötti információcsere hiánya számos elszalasztott lehetőséget eredményezett, amelyek nagyban hozzájárultak a hírszerzésnek a

---

1 Ugyanott 417. p.

2 Fessenden, Helen: The Limits of Intelligence Reform; Foreign Affairs, Volume 84, No. 6, 2005, 117. p.

3 Zegart, Amy B.: September 11 and the Adaptation Failure of U.S. Intelligence Agencies; International Security, Volume 29, No. 4, 2005, 103. p.

terrortámadások elhárítása terén nyújtott elégtelen teljesítményéhez.[1] A Bizottság ajánlásai között szerepelt, hogy az elsődleges veszély, a terrorizmus ellen mindenképpen egyesített tervezésre és cselekvésre van szükség, meg kell szüntetni a megosztottságot, valamint biztosítani kell a terrorizmussal kapcsolatos információk elérhetőségét az összes hírszerző szervezet számára. A javaslat az integráció szervezeti keretéül egy ún. Nemzeti Terrorelhárító Központ (National Counterterrorism Center – NCTC) felállítását jelölte meg.[2]

Bush elnök elfogadta a 9/11 Bizottság által felvázolt koncepciót, és a 2004. augusztus 27-én kiadott rendeletében létrehozta az NCTC-t.[3] Az NCTC-nek ugyanakkor törvényi szintű jogalapja is van, hiszen az év decemberében elfogadott IRTPA szintén rendelkezik annak megalapításáról.[4]

A törvény a terrorelhárítás központját szervezetileg a Nemzeti Hírszerzési Igazgató Hivatalának részévé teszi. Az NCTC vezetését egy igazgató végzi (Director of National Counterterrorism Center – DNCTC), akit az elnök nevez ki a szenátus jóváhagyása mellett. Az igazgatónak jelentéstételi kötelezettsége van a DNI és az elnök felé is. Az előbbi számára a költségvetésről, az NCTC programjairól és hírszerző igazgatóságának tevékenységeiről köteles rendszeresen beszámolni, az államfőt pedig a nem hírszerzéshez kapcsolódó terror-elhárítási műveletek tervezéséről és végrehajtásáról tájékoztatja. A törvény

---

1 Final Report of the National Commission on Terrorist Attacks Upon the United States, 339-353. p.

2 Ugyanott 403. p.

3 Executive Order 13354 National Counterterrorism Center, 2004. augusztus 27. http://www.nctc.gov/docs/eo13354.pdf

4 Az elnöki rendelet és az IRTPA rendelkezései szinte teljes összhangban vannak, ugyanakkor találhatóak bizonyos tartalmi eltérések közöttük. Ezek közül a legfontosabb, hogy míg az előbbi a központi hírszerzés igazgatóját (DCI) bízza meg az NCTC irányításának feladatával, addig az utóbbi megszünteti ezt a tisztséget, és a DNI alárendeltségébe helyezi a terrorelhárítás központját. (Masse, Todd M. : The National Counterterrorism Center: Implementation Challenges and Issues for Congress; 6. p.)

hat pontban foglalja össze az NCTC fő feladatait: [1]

- Az USA kormánya által megszerzett és birtokolt, a terrorizmussal kapcsolatos hírszerzési információk integrációjának és elemzésének elsődleges központjaként szolgál (ez alól kivételt jelent a csakis hazai vonatkozású terrorizmus)
- A nemzet erőforrásait egyesítve végrehajtja a terror-elhárítási műveletek stratégiai tervezését, beleértve a diplomáciai, pénzügyi, katonai, hírszerzési és rendvédelmi eszközök alkalmazását is
- A stratégiai tervezési funkciójának részeként a terror-elhárítási tevékenységekben kiszabhat feladatokat és megállapíthat kötelezettségeket a minisztériumok és ügynökségek számára, de nem irányíthatja a tervezés eredményeképpen létrejött egyik művelet végrehajtását sem.
- Biztosítja, hogy az ügynökségek megkapják a minden forrást felhasználó hírszerzési támogatást a terror-elhárító műveletek lefolytatásához és a független, alternatív elemzések elkészítéséhez
- Az ügynökségek számára hozzáférhetővé teszi a feladatuk ellátásához szükséges információkat
- A terroristákról és a nemzetközi terrorista csoportokról rendelkezésre álló információk (céljaik, stratégiáik, képességeik, kapcsolati és támogatási hálózataik) központi „tudásbankjaként" funkcionál

Az NCTC belső felépítését a szervezet két alapfeladatának megfelelően alakították ki: a hírszerző igazgatóság (Directorate of Intelligence) keretében a

http://www.fas.org/sgp/crs/intel/RL32816.pdf

1 Intelligence Reform and Terrorism Prevention Act of 2004; Public Law 104-458, 108th Congress, 2004. dec. 17, 37. p.

terrorizmussal kapcsolatos információk elemzését hajtják végre, a műveletek megtervezéséért pedig a stratégiai műveleti tervezési igazgatóság (Directorate of Strategic Operational Planning) a felelős.[1]

John Scott Redd 2005. augusztus 1-i kinevezése óta tölti be az NCTC igazgatójának tisztségét. A szervezet működésével kapcsolatban így fogalmazott:

„Az NCTC teljesen egyedülálló módon összegyűjti a külföldi és a hazai vonatkozású hírszerzés minden elemét, amely a terrorista fenyegetettséggel kapcsolatos. A törvény által meghatározott módon bármilyen információ, ami a terrorizmushoz köthető – származzon az külföldi vagy hazai forrásból –, ide érkezik be. A mi feladatunk annak biztosítása, hogy [az itt dolgozó] emberek beszéljenek egymással, és hogy minden integrálva legyen."[2]

Az NCTC a gyakorlatban egy együttműködési keretet biztosít az USA kormányának különböző intézményei között. Ezek közül elsődleges szerepet kapnak a hírszerző elemekkel rendelkező szervezetek, úgymint a CIA, az FBI, a védelmi-, külügy-, és Homeland Security minisztériumok, de a kooperáció más kormányzati ágakra is kiterjed, és magába foglalja például az energiaügyi-, mezőgazdasági-, közlekedési-, egészségügyi- és pénzügyminisztériumokat is.

Az NCTC-nek nincsen önálló hírszerző képessége, az információkat az ügynökségek szerzik meg és juttatják el azokat a terrorelhárítás központjába. Éppen ezért a szervezet saját humán erőforrásokkal szinte nem is rendelkezik: az alkalmazottak 95%-át az USA hírszerző közösségének tagjaitól jelölik ki a szolgálatra ideiglenes jelleggel. Az NCTC-ben folyó munka lényege, hogy a

---

1 Intelligence Reform and Terrorism Prevention Act of 2004; Public Law 104-458, 108th Congress, 2004. dec, 39. p.

2 Thomas, Gary: Protecting America from Terrorism; asszem Voice of America, 2007. május 7. http://www.voanews.com/english/archive/2007-05/2007-05-23-voa3.cfm

különböző titkosszolgálatoktól és más kormányzati szervektől érkezett elemzők kicserélik egymás között az értesüléseiket, véleményeiket, és az „anyacégeik" nézőpontját egyesítve megpróbálják a lehető leghatékonyabban összehangolni a nemzetnek a terrorizmus elleni küzdelemben bevethető erőforrásait. A terror-elhárító tevékenységek végrehajtásában az NCTC semmilyen módon nem vállal szerepet, ugyanakkor tudásbázisát felhasználva részt vesz azok stratégiai tervezésében.[1]

2001. szeptember 11-ét megelőzően az Egyesült Államokban nem létezett olyan szervezet, amely képes lett volna hozzáférni a különböző kormányzati ügynökségek és minisztériumok terrorizmussal kapcsolatos összes információihoz. Az NCTC megalapításának fő célja az volt, hogy orvosolja ezt a problémát: a központban dolgozó elemzők ma információs hálózatok tucatjaihoz kapcsolódhatnak hozzá és kereshetnek bennük szabadon. Ezek az adatforrások tartalmazzák a hírszerzés, a hadsereg és a rendvédelmi szervek terrorizmussal összefüggő értesüléseit.[2]

Az NCTC fontos kötelessége, hogy biztosítsa a kormányzati ügynökségek közötti információáramlást. A szervezet keretein belül naponta háromszor tartanak titkosított videó-konferenciákat a terror-elhárítási szolgálatok számára, így értesítve azokat a végrehajtás alatt álló műveletekről és az újonnan beazonosított fenyegetésekről. Az NCTC ezen kívül fenntart és működtet egy adatbázist is (NCTC Online - NOL), amely a terrorizmussal kapcsolatos információk titkosított könyvtáraként szolgál. A NOL-nak ma több mint 6000 felhasználója van, akik közel 6 millió dokumentumhoz férhetnek hozzá.[3]

---

1 Ugyanott

2 NCTC and Information Sharing; National Counterterrorism Center, 2006. szeptember, 3. p. http://www.nctc.gov/docs/report_card_final.pdf

3 Ugyanott 5. p.

Az integrált elemző képességek kiépítését illetően az Egyesült Államok nemcsak a terrorizmusra koncentrál. Az USA a 2005 októberében kiadott nemzeti hírszerzési stratégiájában (National Intelligence Strategy) fogalmazta meg hírszerző közösségének elsődleges célkitűzéseit. A dokumentum a terrorizmus elleni harc mögött második prioritásként a tömegpusztító fegyverek proliferációjának megakadályozását jelölte meg.[1] Az amerikai kormány komoly veszélyforrásként értékeli a nukleáris, biológiai és vegyi fegyverek ellenőrizetlen elterjedését, ezért a hírszerzési reform részeként létrehozott egy, az NCTC-hez hasonló központot. A Nemzeti Proliferáció-elhárítási Központ (National Counterproliferation Center - NCPC) felállítását a nemzeti hírszerzési igazgató jelentette be 2005. december 21-én. Az NCPC fő feladata, hogy összehangolja a hírszerző közösség stratégiai tervezését a tömegpusztító fegyverek és hordozóeszközeik elterjedésének megakadályozása érdekében. A szervezet azonosítja az információgyűjtésben és elemzésben meglévő hiányosságokat, megoldásokat dolgoz ki azok megszüntetésére, valamint felméri a hosszú távú proliferációs fenyegetéseket és kidolgozza a követendő stratégiákat. Az NCPC összekötő kapocsként szolgál a hírszerzés és a proliferációs veszély elhárításában érdekelt egyéb kormányzati szervezetek között.[2]

Minden forrást felhasználó ("all source") hírszerzés: az USA hírszerző közössége

Az amerikai titkosszolgálati reform alapját a „nemzeti hírszerzés" fogalmának újra definiálása jelenti. Az új koncepció értelmében a nemzeti hírszerzés „mindenfajta hírszerzési információt magába foglal, függetlenül attól, hogy az milyen forrásból származik, beleértve az Egyesült Államok területén belül

---

1 National Intelligence Strategy, 2005. október, 4. p. http://www.dni.gov/publications/NISOctober2005.pdf

2 Office of Director of National Intelligence News Release No. 9-05, 2005. december 21. http://fas.org/irp/news/2005/12/dni122105.pdf

és a külföldön gyűjtött értesüléseket egyaránt."[1]

A nemzeti hírszerzés tehát nem más, mint a különböző hírszerző szervezetek által végzett tevékenység eredményének az összessége, amelynek hatékony kiaknázását az amerikai modell az integráció révén kívánja megvalósítani. Az egységesítés folyamatának legfontosabb lépései – a központosított vezetési struktúra és az integrált elemző központok kialakítása – azonban csakis akkor járhatnak sikerrel, ha azokat olyan hírszerző szervezetrendszer támogatja, amely működése során az információgyűjtés egész spektrumát lefedi. A reform során éppen ezért sokat emlegetett kulcsfogalomként találkozhatunk a minden forrást felhasználó hírszerzés („all source intelligence") kifejezéssel. Ez a megnevezés olyan hírszerző tevékenység kialakítására utal, „amely a kész elemzési termékek előállítása során minden információforrást felhasznál, beleértve a humán forrásokat, a képalkotó felderítést, a technikai felderítést, a jelfelderítést és a nyíltan hozzáférhető információkat is."[2]

Az amerikai hírszerzési doktrína hat különböző hírszerzési típust különböztet meg:[3]

- jelfelderítés (Signal Intelligence – SIGINT)
- képalkotó felderítés (Imagery Intelligence – IMINT)
- technikai felderítés (Measurement and Signature Intelligence – MASINT)

---

[1] Warner, Michael – McDonald J. Kenneth: US Intelligence Community Reform Studies Since 1947; Strategic Management Issues Office – Center for the Study of Intelligence, 2005, 39. p. https://www.cia.gov/library/center-for-the-study-of-intelligence/csi-publications/books-and-monographs/US%20Intelligence%20Community%20Reform%20Studies%20Since%201947.pdf

[2] Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms; 2001. április, 32. p. http://www.dtic.mil/doctrine/jel/new_pubs/jp1_02.pdf

[3] A hírszerzési típusokat a védelmi minisztérium katonai szótára (Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms) és az USA hírszerző közösségének hivatalos honlapján fellelhető anyagok alapján jellemzem. Ezekre külön nem hivatkozom.

- ügynöki hírszerzés (Human-Source Intelligence – HUMINT)
- nyílt forrású hírszerzés (Open-Source Intelligence – OSINT)
- térinformatikai hírszerzés (Geospatial Intelligence - GEOINT)

Jelfelderítés (SIGINT)

A SIGINT a hírszerzés olyan formája, amely az információkat a távközlési rendszereken sugárzott üzenetek lehallgatása, valamint az elektronikai és egyéb eszközök által kibocsátott jelek elfogása révén gyűjti össze. Három fajtáját különböztethetjük meg: a távközlési felderítést (Communication Intelligence – COMINT), az elektronikai felderítést (Electronic Intelligence – ELINT) és a gépi kibocsátású jelek felderítését (Foreign Instrumentation Signals Intelligence - FISINT). A COMINT a kommunikációhoz kötődő adatszerzés összes válfaját lefedi, és magába foglalja a hagyományos rádiófelderítést, a telefonok lehallgatását, a faxokon, számítógépeken stb. keresztül lebonyolított üzenetváltások tartalmának megszerzését egyaránt. Az ELINT a nem távközlési jellegű elektromágneses jelek elfogását és elemzését jelenti. Ez a fajta hírszerzés általában az ellenség védelmi rendszerével kapcsolatos információkra koncentrál, és főként a rakétakísérletek telemetriai adatainak gyűjtését és a radarok beazonosítását hajtja végre. A FISINT az újonnan kifejlesztett fegyverrendszerek és űrjárművek működési paramétereinek felderítésével foglalkozik.[1] Mivel a SIGINT által megszerzett információkat gyakran titkosítják, ezért a hírszerzés ezen típusának eszköztárában szerepel a kriptográfiai elemzés is.

Képalkotó felderítés (IMINT)

Az IMINT képanyagok elemzésén alapuló hírszerzési módszer. A feldolgozás alá kerülő információ származhat fényképekről, érzékelőkről (infravörös, elektrooptikai vagy radar), valamint műholdakról egyaránt. Az IMINT

a megszerzett adatok segítségével különböző objektumokat és szervezetek derít fel, osztályoz és azonosít.

Technikai felderítés (MASINT)

A MASINT különböző típusú mérőműszereket felhasználó, technikai jellegű hírszerzés, amely észleli, beméri, követi, azonosítja és leírja a célforrásra jellemző egyedi tulajdonságokat (ilyen lehet például egy meghatározott repülőeszköz radarjele vagy a levegőből vett minta kémiai összetétele). Az érzékelő berendezések és az általuk mért adatok alapján többféle fajtáját különböztethetjük meg:[1]

- radarfelderítés (RADINT)
- akusztikus felderítés (ACOUSTINT)
- nukleáris felderítés (NUCINT)
- rádiófrekvencia/elektromágneses impulzus felderítés (RF/EMPINT)
- elektrooptikai felderítés (ELECTRO-OPTINT)
- lézeres felderítés (LASINT)
- kémiai és biológiai felderítés (CBINT)
- infravörös felderítés (IRINT) stb.

A MASINT-ot úgyis jellemezhetjük, mint minden olyan technikai hírszerzést, amely nem sorolható a SIGINT és az IMINT kategóriába.[2]

---

1 http://fas.org/irp/nsa/ioss/threat96/part02.htm

1 http://www.fas.org/irp/program/masint.htm

2 A Nemzeti Hírszerzési Igazgató Hivatalának honlapja http://www.dni.gov/

Ügynöki hírszerzés (HUMINT)

A HUMINT a hírszerzés azon fajtája, amely az emberi lényeket használja fel forrásként és az információgyűjtés elsődleges eszközeként egyaránt. A HUMINT – köznapi kifejezéssel élve a kémkedés – a hírszerzés legrégebbi formájának tekinthető[1], amely egészen a 20. század elejéig a felderítési értesülések megszerzésének szinte egyetlen alternatíváját jelentette. Az ügynöki hírszerzésről a társadalomban nagy részében egy túlmisztifikált kép él, ezért sokan hajlamosak a kémkedést a titkos akciókkal azonosítani. A valóság azonban sokkal prózaibb annál, mint ahogy azt a regények és filmek ábrázolják: a humán hírszerzésnek ugyan fontos elemét képezi a fedett tevékenység is, de az információk nagy többségét a legálisan működő diplomáciai és katonai attasé rendszer keretében szerzik meg.

Nyílt forrású hírszerzés (OSINT)

Az OSINT olyan információk felkutatásával, gyűjtésével, elemzésével, értékelésével és rendszerezésével foglalkozik, amelyeket nem minősített forrásokból, legális eszközökkel lehet beszerezni, és amelyeknek hírszerzési értékük van.[2] Az adatszerzésnek ez a válfaja olyan forrásokat használ fel, amelyek bárki számára szabadon elérhetőek: ezek közé sorolhatjuk a nyomtatott és elektronikus sajtót, a rádiót, a televíziót, az internetet, a kereskedelmi adatbázisokat stb.

Térinformatikai hírszerzés (GEOINT)

A GEOINT a biztonsággal kapcsolatos földi tevékenységek, események vizuális ábrázolásával és elemzésével foglalkozik. Ez a fajta hírszerzés

---

1 A kémkedésre gyakran hivatkoznak úgy, mint a második legősibb mesterségre. (Ónody György: A hírszerzés története: Ókor, középkor, újkor; Útmutató Kiadó, Budapest, 1998, 3. p.)

2 Lévay Gábor: A nyílt források felhasználásának lehetőségei a hírszerző munkában; Felderítő Szemle, 3. évf., 3. szám, 2004, 48. p.

felhasználja a képalkotást (felderítő műholdak és repülőgépek), az IMINT-et és a térinformatikai rendszereket egyaránt.

Az Egyesült Államok hírszerző közössége

Az USA hírszerző közössége (Intelligence Community – IC) jelenleg tizenhat különböző szervezetet foglal magába. Ennek a rendkívül nagyméretű hírszerzési struktúrának a kiépítését azon amerikai felfogás igazolja, mely szerint a nemzeti biztonság megteremtésének érdekében a titkosszolgálatoknak az előbbiekben felsorolt összes információgyűjtési módszert fel kell használniuk. Az alábbiakban röviden ismertetem az IC felépítését és a különböző titkosszolgálatok legfőbb feladatait. Mivel ennek a hatalmas szervezetrendszernek a részletes elemzése egy külön tanulmány önálló témájául is szolgálhatna, ezért e helyütt csak az egyes ügynökségek vázlatszerű bemutatására szorítkozom.[1]

Központi Hírszerző Ügynökség (Central Intelligence Agency – CIA)

A CIA-t az 1947-es nemzetbiztonsági törvény hozta létre. A CIA az egyetlen olyan hírszerző ügynökség, amely függetlenül, nem minisztériumi alárendeltségben működik, és közvetlenül az elnöknek irányítása alatt áll. A szervezet alaprendeltetése, hogy pontos, minden részletre kiterjedő és időszerű külföldi hírszerzési információkkal lássa el az elnököt, a Nemzetbiztonsági Tanácsot, valamint a nemzetbiztonsági ügyekben illetékes egyéb politikai és katonai döntéshozókat. A CIA kémelhárítási tevékenységet is folytat (csakis az USA területén kívül), és az elnök utasítására különleges akciókat hajt végre.

---

[1] Az IC bemutatásában a Nemzeti Hírszerzési Igazgató Hivatala által 2007-ben publikált „A hírszerző közösség áttekintése" c. anyagra (An Overview of the Intelligence Community; ODNI, 2007) és a hírszerző közösség hivatalos honlapján elérhető információkra támaszkodom. Ezekre külön nem hivatkozom.

Az ügynökség vezetésének feladatát a 2004-es hírszerzési reformig a központi hírszerzés igazgatója (DCI) látta el, aki egyben az IC feje és az elnök hírszerzési tanácsadója is volt egyben. Ez utóbbi két feladatot az IRTPA értelmében a nemzeti hírszerzési igazgató vette át, ezért külön létrehozták a CIA igazgatójának (Director of Central Intelligence Agency – DCIA) tisztségét (a DCI posztja pedig értelemszerűen megszűnt). A változtatások eredményeképpen a CIA sokat veszített korábbi érdekérvényesítő képességéből, és „megszűnt központi lenni"[1]: az új igazgató már nem közvetlenül az elnöknek, hanem a DNI-nak jelent.

A szervezet megtépázott hatalmi pozícióját a kormányzat úgy kompenzálta, hogy a DCIA-t ruházta fel a HUMINT tevékenységek nemzeti szinten történő irányításának jogkörével (National HUMINT Manager). Ilyen minőségében a CIA igazgatója felelős a hírszerző közösség egésze által folytatott ügynöki hírszerzés összehangolásáért és a humán erőforrások hatékony elosztásának biztosításáért.[2] A CIA a titkos információgyűjtés terén is kibővített szerephez jutott: 2005. október 13-án elnöki rendelettel a szervezet keretein belül hozták létre a Fedett Tevékenységek Nemzeti Szolgálatát (National Clandestine Service – NCS), amely integrálja, koordinálja, és elemzi az IC egyes tagjai által végrehajtott valamennyi titkos HUMINT műveletet.

Védelmi Hírszerző Ügynökség (Defense Intelligence Agency – DIA)

A DIA az USA hírszerző közösségének meghatározó tagja, a védelmi minisztérium alárendeltségében működik. Alapvető feladata, hogy naprakész, tárgyilagos és megbízható katonai hírszerzési adatokat szolgáltasson a politikai döntéshozók, a harcoló erők és a védelmi tervezést megvalósítók számára.

---

1 Tihanyi Marietta: Az Amerikai Egyesült Államok hírszerző/felderítő stratégiája; Felderítő Szemle, 5. évf., 2. szám, 2006, 73. p.

2 A CIA hivatalos honlapja
https://www.cia.gov/

Információval látja el a védelmi minisztert, az Egyesített Vezérkart, a haderőnemi parancsokságokat és a nemzeti hírszerzési igazgatót. A DIA igazgatója mindig három csillagos tábornok, aki hírszerzési ügyekben elsődleges tanácsadója a védelmi miniszternek és a Vezérkari Főnökök Egyesített Bizottsága elnökének.

A védelmi miniszter utasításának megfelelően 2005-ben az ügynökségen belül létrehoztak egy szervezeti egységet (Defense Humint Management Office – DHMO), amely a védelmi minisztérium szolgálatai által végzett HUMINT tevékenységek központi irányításával foglalkozik. A DHMO rendeltetése, hogy közös távközlési-, kiképzési- és követelményrendszert dolgozzon ki a védelmi HUMINT műveleteket folytató szervezetek számára. A DIA – a HUMINT-tal kapcsolatos feladatainak részeként – működteti a katonai attasé rendszert (Defense Attaché System) is. Az USA több mint 135 követségén dolgoznak katonai attasék, akik amellett, hogy szerves részét képezik a diplomáciai jelenlétnek, a védelmi minisztériumot képviselve jelentősen hozzájárulnak a külföldi fegyveres erőkkel ápolt kapcsolatok fenntartásához, és természetesen gyűjtik az azokról rendelkezésre álló információkat is.

A DIA ezen kívül összehangolja az összes nemzeti MASINT tevékenységet.[1] Az ügynökség élen jár a MASINT technológiák kifejlesztésében, amelyek révén a védelmi minisztérium képes ellenőrizni a fegyverzetkorlátozási szerződések betartását, az intelligens fegyvereit még „okosabbá" teheti, és hatékony támogatást nyújthat a rakétavédelmi törekvésekhez is.

Nemzetbiztonsági Hivatal (National Security Agency – NSA)

Az NSA-t a védelmi minisztériumon belül hozták létre 1951-ben. A hivatal az USA elsőszámú kriptanalitikai (lehallgató és kódfejtő) szervezete, amely különleges szakértelmű tevékenységet végez a külföldi információk megszerzése

1 Defense Intelligence Agency at a glance; Defense Intelligence Agency, 2. p. http://www.dia.mil/DIAglance.pdf

és az amerikai információs rendszerek védelme érdekében. Az NSA a legmodernebb távközlési és információs technológiákat alkalmazza, és az idegen nyelvű elemzés egyik legfontosabb központjaként szolgál az USA hírszerző közösségén belül. Az ügynökség szolgáltatásainak megrendelői köre igen tág, amely magába foglalja a hadsereget, a politikai döntéshozókat, valamint a terror- és kémelhárítással foglalkozó titkosszolgálatokat egyaránt. Az NSA feladatai három kategóriába sorolhatóak:

- SIGINT műveletek
- Információbiztonság
- Kutatás-fejlesztés

Nemzeti Felderítő Hivatal (National Reconaissance Office – NRO)

Az NRO-t a védelmi minisztérium titkos szervezeteként 1961-ben hozták létre. A Hivatal létezését 1992-ben ismerte el az amerikai kormány. Az NRO az USA felderítő műholdjainak tervezésével, megépítésével és működtetésével foglalkozik. A szervezet a „nemzet szeme és füle a világűrben": az általa folytatott tevékenység elsődleges szerepet játszik abban, hogy a kormány és a fegyveres erők időben értesüljenek a potenciális válsággócok kialakulásáról, és szükség esetén megtervezhessék a katonai műveleteket. Az NRO-ban a védelmi minisztérium és a CIA alkalmazottai teljesítenek szolgálatot.[1]

Nemzeti Térinformatikai Hírszerző Ügynökség
(National Geospatial-Intelligence Agency – NGA)

1996-ban a védelmi szféra és a hírszerzés együttműködéseként létrehozták a Nemzeti Képalkotó és Térképészeti Ügynökséget (National Imagery and Mapping Agency – NIMA). A NIMA célja az volt, hogy egy szervezet keretein

[1] Az NRO hivatalos honlapja
http://www.nro.gov/

belül egyesítse a nemzet térképészeti és képalkotó elemzési törekvéseit. Az ügynökség nevét 2004-ben változtatták meg. [1]

Az NGA a védelmi minisztérium alárendeltségében működik. A szervezet időszerű és pontos digitális térképészeti és térinformatikai adatok (GEOINT) szolgáltatása révén támogatja a nemzetbiztonsági célok elérését. Az ügynökség arra törekszik, hogy az összegyűjtött és feldolgozott információkat mindig a megrendelő igényei szerinti termékké alakítsa át. Az NGA tevékenysége nagymértékben hozzájárul a haderő készenléti szintjének fenntartásához, valamint különösen fontos szerepe van a humanitárius segítségnyújtásban (áradások, tüzek, békefenntartás).

A védelmi minisztériumon belül mind a négy haderőnem (szárazföldi haderőnem, légierő, haditengerészet, tengerészgyalogság) rendelkezik saját külön hírszerző szolgálatokkal. Ezek a szervezetek főként a hadműveleti tervezés számára szolgáltatnak információkat, valamint az amerikai csapatok felderítési támogatását biztosítják. Jelen tanulmány keretei között a haderőnemi szolgálatokkal részletesebben nem foglalkozom.

Szövetségi Nyomozóiroda (Federal Bureau of Investigations)

A szeptember 11-ei terrormerényletek hatásai alapjaiban formálták át az FBI arculatát. A szervezet az elmúlt 6 évben teljesen újrafogalmazta célkitűzéseit, és ennek megfelelően gyökeres változásokat hajtott végre mind a belső strukturális felépítését, mind az alkalmazott gyakorlati módszereit illetően. Az FBI az igazságügyi minisztérium nyomozati szerveként ugyan most is teljes elkötelezettséggel végzi hagyományos feladatát, a szövetségi bűncselekmények kivizsgálását, azonban a szervezet az elsődleges hangsúlyt egy újabb terrortámadás megakadályozására helyezte át. Az FBI jelenlegi prioritásai az

[1] NGA History; National Geospatial Intelligence Agency; 2. p. http://www.nga.mil/StaticFiles/OCR/nga_history.pdf

alábbi két csoportba oszthatóak: [1]

- nemzetbiztonsági prioritások: terrorelhárítás, kémelhárítás, számítástechnikai bűnözés
- bűnüldözési prioritások: korrupció, polgári jogok védelme, „fehér-galléros" bűnözés, szervezett bűnözés és erőszakos bűncselekmények

Az elnök utasításának megfelelően 2005. június 28-án egy új szervezeti egységet hoztak létre a Szövetségi Nyomozóiroda keretein belül: a Nemzetbiztonsági Ágazat (National Security Branch - NSB) rendeltetése, hogy egy megbízott FBI tiszt vezetése alatt egységbe fogja az FBI összes nemzetbiztonsági tevékenységét.

Kábítószer-ellenes Ügynökség – Nemzetbiztonsági Hírszerző Iroda
(Drug Enforcement Administration – Office of National Security Intelligence)

Az igazságügyi minisztériumon belül működő Kábítószer-ellenes Ügynökség (DEA) hírszerző eleme, a Nemzetbiztonsági Hírszerző Iroda (NN) tagja az IC-nek. Az NN a kábítószer-kereskedelemmel kapcsolatos információk megszerzésére és elemzésére koncentrál.

Energiaügyi minisztérium – Hírszerző és Elhárító Iroda
(Department of Energy – Office of Intelligence and Counterintelligence)

Az energiaügyi minisztériumon belül működő Hírszerző és Elhárító Iroda (Office of Intelligence and Counterintelligence) szintén az USA hírszerző közösségének része. A szervezet feladatai az alábbiak:

- megvédi a minisztérium létesítményeit a külföldi behatolási kísérletektől
- felméri a nukleáris terrorizmus által jelentett fenyegetettség mértékét
- közreműködik a nukleáris technológiák elterjedésének megállításában

[1] Az FBI hivatalos honlapja http://www.fbi.gov/hq.htm

- biztosítja, hogy az IC tagjai hozzáférjenek az energiaügyi információkhoz
- értékeli az USA gazdasági és katonai érdekeit veszélyeztető külföldi technológiákat

A Hírszerző és Elhárító Iroda az elemző tevékenysége mellett technikai kiképzéssel is támogatja a hírszerző közösséget.

Belbiztonsági minisztérium – Hírszerző és Elemző Iroda
(Department of Homeland Security – Office of Intelligence és Analysis)

A belbiztonsági minisztériumot (DHS) 2003. márciusában hozták létre azzal a céllal, hogy megvédje az USA területét a terroristatámadásokkal szemben. A DHS 22 különböző szervezetet foglal magába, melyek között megtalálható a Közlekedésbiztonsági Hivatal (Transportation Security Administration), a Titkosszolgálat[1] (Secret Service), a Határőrség (Customs and Border Protection), az Állampolgársági és Bevándorlási Hivatal (Citizenship and Immigration Services), valamint a Parti Őrség (Coast Guard) egyaránt.[2]

A DHS-en belül állították fel a Hírszerző és Elemző Irodát. A minisztérium elemzői elsősorban a terrorista hálózatok feltérképezésére koncentrálnak, de emellett megvizsgálják az USA kritikus infrastruktúrájának sebezhetőségét, felmérik a biológiai- és nukleáris terrorizmus által jelentett fenyegetettséget, valamint foglalkoznak a határok biztonsági kérdéseivel is.

Parti Őrség (Coast Guard – CG)

A DHS alárendeltségében működik a Parti Őrség, amely az USA ötödik fegyveres erejeként a tengeri biztonság megteremtéséért felelős. A CG-nek saját hírszerző szervezete van, amely 2001. december 28. óta tagja az IC-nek.

---

[1] Ez a szervezet az elnök és más magas rangú hivatalnokok személyi biztonságáért felelős, valamint pénzhamisítási ügyekben nyomoz.

[2] A DHS hivatalos honlapja
http://www.dhs.gov/index.shtm

Különleges szakértelmének köszönhetően a Parti Őrség főként olyan helyszíneken folytat hírszerző tevékenységet, ahol más ügynökségek nincsenek jelen, beleértve a hazai kikötőket, a nemzetközi vizeket és a külföldi kikötőket egyaránt.

Külügyminisztérium – Hírszerző és Kutató Iroda
(Department of State – Bureau of Intelligence and Research)

A Hírszerző és Kutató Iroda (INR) feladata, hogy időszerű és tárgyilagos elemzéseket készítsen a külügyminiszter számára a globális folyamatokról. Az INR hangolja össze a külügyminisztérium minden olyan tevékenységét, amely a hírszerző közösséggel kapcsolatos. A szervezet munkatársai független külügyi elemzéseket állítanak össze, amely során felhasználnak hírszerzési forrásokat, diplomáciai jelentéseket, közvélemény kutatások eredményeit és szakértői véleményeket egyaránt. Az INR analitikai termékei a nemzetközi kapcsolatokra fókuszálnak, és főként politikai-katonai eseményekkel, terrorizmussal és kereskedelmi kérdésekkel foglalkoznak. A Hírszerző és Kutató Iroda részt vesz a Nemzeti Hírszerzési Értékelés (National Intelligence Estimates) és az elnök számára kiadott napi jelentés (President's Daily Brief) összeállításában is.

Pénzügyminisztérium – Hírszerző és Elemző Iroda
(Department of Treasury – Office of Intelligence and Analysis)

A Hírszerző és Elemző Irodát (OIA) 2004-ben hozták létre a pénzügyminisztériumon belül. Az OIA felelős minden olyan hírszerzési információ megszerzéséért és elemzéséért, amely az USA pénzügyi politikájával kapcsolatos. Az OIA a terrorista hálózatok pénzügyi támogatásának kérdéseivel is foglalkozik.

Összegzés: a hírszerzési reform amerikai modelljének értékelése

2001. szeptember 11. alapvető fordulópontot jelentett az amerikai hírszerzés történetében. A terrormerényletek eltörölték a „két óceán pajzsának"

védelmét élvező Egyesült Államok sebezhetetlenségének mítoszát, és óriási sokkhatást váltottak ki a politikai vezetésben és a társadalomban egyaránt. A katasztrófa bekövetkezte minden korábbi figyelmeztetésnél erőteljesebben jelezte, hogy az USA hírszerzése lemaradt: nem tudott időben alkalmazkodni a hidegháború utáni világ megváltozott biztonsági körülményeihez, az új típusú kihívások és fenyegetések között nem tudott világos prioritásokat felállítani, és széttöredezett struktúrájának köszönhetően képtelen volt a hatékony együttműködésre. A terrortámadások után a hírszerzés korszerűsítése elkerülhetetlenné vált, és a média támogatásának köszönhetően a kérdés egyfajta nemzeti ügy lett. A kormányzat és a törvényhozás egyaránt kiállt az átfogó reformok bevezetése mellett, és ennek eredményeképpen születhetett meg a 2004 év végén elfogadott IRTPA, amely a hírszerzés vonatkozásában olyan jelentőséggel bír, amely csakis az 1947-es nemzetbiztonsági törvénnyel hasonlítható össze. Az Egyesült Államok hírszerzésének átalakítási folyamata természetesen nem egy lépésből áll, hanem egy jelenleg is zajló, dinamikus folyamat, azonban a főbb törekvési irányok már viszonylag tisztán körvonalazódtak. A tanulmány zárásaként a témában végzett kutatásaim alapján röviden összefoglalom a hírszerzési reform amerikai modelljének két leghangsúlyosabb elemét, majd értékelem azok konkrét eredményeit.

A 21. század követelményeinek megfelelő hírszerzési rendszer kiépítését az amerikai koncepció alapvetően *szervezeti* változtatásokkal igyekszik megvalósítani. Ez az elgondolás azon a valós felismerésen alapul, hogy a hidegháború viszonyait tükröző titkosszolgálati struktúra okolható a hírszerzés legégetőbb problémáiért, amelyet a különböző ügynökségek tevékenységeinek koordinálatlansága és az információk megosztásának hiánya jelentenek. A reformintézkedések éppen ezért két alapvető cél elérése köré összpontosulnak: az egyik a hatékony központi vezetés létrehozása, a másik pedig a hírszerző képességek integrációjának elősegítése.

Az IRTPA legfontosabb rendelkezéseként létrehozta a nemzeti hírszerzési igazgató (DNI) tisztségét. A DNI legfontosabb feladata, hogy a hírszerző közösség új vezetőjeként kidolgozza a hírszerzés prioritásait, és biztosítsa, hogy az egyes szolgálatok a meghatározott célok mentén összehangoltan cselekedjenek. A törvény szándéka szerint a DNI lesz az a személy, aki hidat ver a külföldi és belföldi hírszerzés egymástól élesen elválasztott partjai közé.[1] Ahhoz, hogy egy valóban működőképes centralizált vezetés jöjjön létre, a szükséges hatalmi jogosítványokkal is fel kellett ruházni a nemzeti hírszerzési igazgatót, és a kongresszus ezt meg is tette: a törvény a DNI számára erős pozíciókat biztosított, és kezébe adta a befolyásgyakorlás egyik legerősebb eszközét, amit a költségvetés összeállításának és elosztásának a jogköre jelent. A nemzeti hírszerzési igazgató funkciójának létrehozását egyértelmű előre lepésként értékelhetjük, hiszen a 16 ügynökséget magába tömörítő hírszerző közösség hatékonyságát csak a letisztázott és egységes vezetés szavatolhatja. Kérdéses azonban, hogy a tisztség betöltője a gyakorlatban mennyire tud majd élni a papíron meglévő hatalmával.

A DNI ugyan elvileg a teljes hírszerzési büdzsé 80%-a fölött saját maga rendelkezik, azonban a reformnak nem sikerült elérnie, hogy egységes költségvetési keret jöjjön létre. A hírszerzési pénzek továbbra is több részre vannak felosztva, és ez jelentősen megnehezíti, hogy a DNI eredményesen átcsoportosíthassa az anyagi és humán erőforrásokat.[2]

Problémát jelenthet az is, hogy túl hosszú a kötelezettségek listája, amit a nemzeti hírszerzési igazgató számára meghatároztak. A DNI az elnök hírszerzési ügyekben illetékes főtanácsadója is egyben, és ezen feladatának teljesítése megköveteli tőle, hogy személyesen vagy helyettese révén részt vegyen az

---

1 Warner, Michael – McDonald J. Kenneth: US Intelligence Community Reform Studies Since 1947; Strategic Management Issues Office – Center for the Study of Intelligence, 2005, 39. p.

2 Fessenden, Helen: The Limits of Intelligence Reform; Foreign Affairs, Volume 84, No. 6, 2005,

államfő napi eligazításában a Fehér Házban (President's Daily Brief). Többen is felvetik, hogy az elnök tájékoztatásának rutinszerű tevékenysége felaprózza a DNI idejét, szűkíti a stratégiai látókörét, és ezáltal képtelen hatékonyan betölteni a hírszerző közösség vezetésének egész embert kívánó funkcióját.[1]

Egyes vélemények szerint az USA alapvetően rossz irányba indult el azzal, hogy a hírszerzés újjáformálásának zászlajára a centralizált vezetés jelszavát tűzte ki. Scott Atran tanulmányában kifejti, hogy a hagyományos, hierarchikus vezetési rendszer egyre kevésbé felel meg a terrorizmus elleni harc követelményeinek. A szerző szerint a hírszerzés világán belül megérett az idő a paradigmaváltásra. Ennek a lényege, hogy egy gyorsan aktivizálható, informális kapcsolati hálózatot kell kialakítani a különböző szakértők és a terror-elhárításért felelős szolgálatok között. A bürokratikus megoldások túl lassúak, a terrorista sejteket csak akkor lehet hatékonyan felszámolni, ha a hírszerzés a hivatalos csatornákat megkerülve képes bármikor információkhoz jutni a civil szakértők decentralizáltan működő csoportjaitól. A szerző a második világháború brit „tudományos hírszerzését" tartja követendő példának. Ez a koncepció ugyanis nagyban támaszkodott a civilek alkalmazkodó képességére és erőforrásaira. E két tényező értékes szerephez juthatna a terrorizmus elleni küzdelemben is, azonban a jelenlegi amerikai vezetés túlságosan alábecsüli ezek jelentőségét, és csakis a központi vezetés kiépítésére koncentrál.[2]

A hírszerzési reform másik kulcsfogalma az integráció. Az Egyesült Államok hírszerző közössége az információgyűjtés ma elérhető összes eszközét felhasználja, azonban a kész analitikai termékek nem képesek hatékonyan szolgálni az ország biztonsági érdekeit, ha azok előállításában csak a nyers értesüléseket megszerző szolgálatok vesznek részt. Az olyan új típusú

---

116. p.

1 Ugyanott 119-120. p.

2 Atran, Scott: A Failure of Imagination (Intelligence, WMDs, and "Virtual Jihad"); Studies in

fenyegetések, mint a nemzetközi terrorizmus vagy a tömegpusztító fegyverek elterjedése, komplex megközelítést igényelnek, amelyet csak a különböző hírszerző szervezetek tudásbázisának és szemléletmódjának egyesítésével lehet biztosítani. Az amerikai felfogás szerint az integrált elemzés jelenti a modern hírszerzési képességek alapját, és ez a nézet tükröződik a Nemzeti Terrorelhárító Központ (NCTC) létrehozásában is.

Az NCTC olyan egyedülálló szervezet, amelynek alapvető rendeltetése, hogy a nemzet minden bevethető erőforrását felhasználja a terrormerényletek megakadályozása érdekében. Az NCTC-n belül egymás mellett foglalnak helyet a hírszerző közösség különböző tagjainak (CIA, FBI, DIA, NSA, a belbiztonsági tárca, a külügyminisztérium stb.) elemzői, akik más kormányzati szervek képviselőivel együttműködve az információáramlás eddig soha nem tapasztalt szintjének kiépítésén fáradoznak. Az integrált elemzési folyamat amellett, hogy jobb minőségű hírszerzési terméket hoz létre, komoly szerepet játszik az ügynökségek közötti bizalmatlanság lebontásában is. Az NCTC felállítása ugyan vitathatatlanul jótékony hatást gyakorolt az USA hírszerzésének teljesítményére, azonban számos probléma vár még megoldásra.

A hosszú évtizedek során berögzült magatartásformákat nem lehet azonnal megváltoztatni. Az információkhoz való hozzáférésről legtöbbször az azokat megszerző szervezetek döntenek, ami komoly feszültséget eredményezhet az elemzői igények kielégítésében. Ráadásul a terrorizmussal kapcsolatos adatok megosztása egy jogilag és bürokratikusan is nehézkes procedúra, amely gyakran miniszteri szintű hozzájárulást igényel. Külön kihívást jelent, hogy az ilyen információk tartalmazhatnak amerikai állampolgárokra vonatkozó részleteket is. Ezen anyagok felhasználásának mikéntjére olyan megoldást kell kidolgozni, amely tiszteletben tartja a polgárok szabadságjogait.[1]

Conflict and Terrorism, Vol 29, No. 3, 2006, 294-295. p.

1 NCTC and Information Sharing; National Counterterrorism Center, 2006. szeptember, 10. p.

Az információáramlást egyelőre technikai nehézségek is hátráltatják. Az NCTC dolgozói ugyan 26 különböző információs hálózathoz férhetnek hozzá, azonban jelenleg nem létezik olyan adatbázis, amely ezek tartalmát egyesítené. Az elemzőknek nem áll rendelkezésére átfogó kereső rendszer sem, ez pedig rendkívül körülményessé teszi a szükséges adatok megtalálásának folyamatát. Az is gondot jelent, hogy az NCTC elemzői egymás között ugyan szabadon kicserélhetik az információkat (sőt erre kifejezetten ösztönzik is őket), azonban ha ugyanezt egy nem a Központban dolgozó, „külsős" kollégájukkal akarják megtenni, akkor ehhez külön engedélyre van szükségük.[1]

Véleményem szerint az Egyesült Államok a hírszerzés átalakításában összességében a helyes úton indult el. A terrortámadások tanulságait felhasználva az országnak sikerült meghoznia azokat az intézkedéseket, amelyek a szükséges további változásoknak alapjául szolgálhatnak. A szolgálatok közötti együttműködés és kommunikáció minőségének javulásában már most jelentős eredményeket értek el, azonban nem szabad hagyni, hogy a folyamat megrekedjen a jelenlegi szinten.

A reform bizonyos elemeit ugyanakkor komoly bírálatok is érik a téma kutatói által. Ezek közül kiemelném Amy B. Zegart álláspontját, aki írásában azon nézetének ad hangot, mely szerint az USA hírszerzési reformtörekvései valószínűleg jelentősen lelassulnak, és a titkosszolgálatok végül képtelenek lesznek lépést tartani a külső környezet által diktált követelményekkel.[2] A szerző szerint ennek fő okai a bürokratikus szervezetek természetéből, a politikai vezetők személyes érdekeiből és a hatalmi ágak szétválasztásából tevődnek

---

1 Fessenden, Helen: The Limits of Intelligence Reform; Foreign Affairs, Volume 84, No. 6, 2005, 118. p.

2 Zegart, Amy B.: September 11 and the Adaptation Failure of U.S. Intelligence Agencies; International Security, Volume 29, No. 4, 2005, 109. p.

össze.[1]

Egy másik vélemény szerint az eddigi intézkedések legnagyobb hibája az, hogy azok azon a feltételezésen alapulnak, miszerint a terrorizmus elleni harcban a megelőzésre kell koncentrálni. Richard K. Betts szerint a jó hírszerzés nyújthat ugyan bizonyos előnyöket, azonban előbb-utóbb még a leghatékonyabb felderítés is kudarcot fog vallani a terroristákkal szemben. Éppen ezért a megelőzés mellett nagy hangsúlyt kell fektetni a polgári védelemre, az egészségügyi készültségre és a katasztrófák felszámolásának módszereire.[2]

Végezetül pedig David Kahn nézeteire hívnám fel a figyelmet, aki szerint a terroristák olyan nehezen felderíthető célpontokat jelentenek, hogy bármennyi erőforrást is biztosít a nemzet a hírszerzés számára, az sosem lesz képes megfelelni a vele szemben támasztott követelményeknek. A hírszerzés szerepe csak másodlagos, hiszen „az információ önmagában véve nem nyerheti meg a háborút."[3] Erre ugyanis egyedül az erő képes.

A hírszerzés reformjának amerikai modelljéről lehet jót is, rosszat is mondani. Egyet azonban semmiképpen sem lehet: figyelmen kívül hagyni. Az Egyesült Államok jelenleg azon munkálkodik, hogy a világ legnagyobb hírszerző szervezetét felkészítse az új évszázad kihívásaira. Az általuk alkalmazott fejlesztési irányok és azok eredményei döntően befolyásolják majd a modern hírszerzés képének kirajzolódását.

---

1 Ugyanott 79-80. p.

2 Betts, Richard K. Fixing intelligence; Foreign Affairs, Vol, 81, No. 1, 2002, 59. p.

3 Kahn, David: The rise of intelligence; Foreign Affairs, Vol. 85, No. 5, 2006, 134. p.

Bibliográfia

Nyomtatott források

1. Atran, Scott: A Failure of Imagination (Intelligence, WMDs, and "Virtual Jihad"); Studies in Conflict and Terrorism, Vol 29, No. 3, 2006
2. Betts, Richard K. Fixing intelligence; Foreign Affairs, Vol, 81, No. 1, 2002
3. Fessenden, Helen: The Limits of Intelligence Reform; Foreign Affairs, Volume 84, No. 6, 2005
4. Kahn, David: The rise of intelligence; Foreign Affairs, Vol. 85, No. 5, 2006
5. Keegan, John: A háborús felderítés; Európa Könyvkiadó, Budapest, 2005
6. Lénárt Ferenc: Az átalakuló nagyhatalmi hírszerzés; Új Honvédségi Szemle, 2007
7. Lévay Gábor: A nyílt források felhasználásának lehetőségei a hírszerző munkában; Felderítő Szemle, 3. évf., 3. szám, 2004
8. Ónody György: A hírszerzés története: Ókor, középkor, újkor; Útmutató Kiadó, Budapest, 1998
9. Tihanyi Marietta: Az Amerikai Egyesült Államok hírszerző/felderítő stratégiája; Felderítő Szemle, 5. évf., 2. szám, 2006
10. Dr. Várhegyi István: Az amerikai hírszerzés tartalmi és formai változásai; Felderítő Szemle, 4. évf., 2. szám, 2005
11. Zegart, Amy B.: September 11 and the Adaptation Failure of U.S. Intelligence Agencies; International Security, Volume 29, No. 4, 2005

Online források

12. Final Report of the National Commission on Terrorist Attacks Upon the United States http://www.9-11commission.gov/report/911Report.pdf
13. Report of the Joint Inquiry Into the Terrorist Attacks of September11, 2001 – By The House Permanent Select Committee on Intelligence and

The Senate Select Committee on Intelligence
http://www.gpoaccess.gov/serialset/creports/pdf/fullreport_errata.pdf

14. Intelligence Reform and Terrorism Prevention Act of 2004; Public Law 104-458, 108th Congress, 2004. dec. 17 http://www.nctc.gov/docs/pl108_458.pdf
15. An Overview of the United States Intelligence Community; Office of Director of National Intelligence, 2007 http://www.dni.gov/who_what/061222_DNIHandbook_Final.pdf
16. Best, Richard A. Jr. – Cumming, Alfred – Masse, Todd: Director of National Intelligence: Statutory Authorities; 2005 http://www.fas.org/sgp/crs/intel/RS22112.pdf
17. Best, Richard A. Jr.: The Director of National Intelligence and Intelligence Analysis, 2005 http://www.fas.org/irp/crs/RS21948.pdf
18. Commission on the Intelligence Capabilities of the United States Regarding Weapons of Mass Destruction; Report to the President of United States, 2005 http://www.wmd.gov/report/wmd_report.pdf
19. Executive Order 13354 National Counterterrorism Center, 2004. augusztus 27. http://www.nctc.gov/docs/eo13354.pdf
20. Masse, Todd M. : The National Counterterrorism Center: Implementation Challenges and Issues for Congress http://www.fas.org/sgp/crs/intel/RL32816.pdf
21. NCTC and Information Sharing; National Counterterrorism Center, 2006. szeptember http://www.nctc.gov/docs/report_card_final.pdf
22. National Intelligence Strategy, 2005. október http://www.dni.gov/publications/NISOctober2005.pdf
23. Office of Director of National Intelligence News Release No. 9-05, 2005. december 21. http://fas.org/irp/news/2005/12/dni122105.pdf
24. Warner, Michael – McDonald J. Kenneth: US Intelligence Community Reform Studies Since 1947; Strategic Management Issues Office –

Center for the Study of Intelligence, 2005 https://www.cia.gov/library/center-for-the-study-of-intelligence/csi-publications/books-and-monographs/US%20Intelligence%20Community%20Reform%20Studies%20Since%201947.pdf

25. Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms; 2001. április http://www.dtic.mil/doctrine/jel/new_pubs/jp1_02.pdf
26. Defense Intelligence Agency at a glance; Defense Intelligence Agency http://www.dia.mil/DIAglance.pdf
27. NGA History; National Geospatial Intelligence Agency http://www.nga.mil/StaticFiles/OCR/nga_history.pdf
28. A Nemzeti Hírszerzési Igazgató Hivatalának honlapja http://www.dni.gov/
29. A CIA hivatalos honlapja https://www.cia.gov/
30. Az NRO hivatalos honlapja http://www.nro.gov/
31. Az FBI hivatalos honlapja http://www.fbi.gov/hq.htm
32. A DHS hivatalos honlapja http://www.dhs.gov/index.shtm
33. Az Egyesült Államok hírszerző közösségének hivatalos honlapja (United States Intelligence Community) http://www.intelligence.gov/index.shtml
34. Thomas, Gary: Protecting America from Terrorism; asszem Voice of America, 2007. május 7. http://www.voanews.com/english/archive/2007-05/2007-05-23-voa3.cfm
35. http://fas.org/irp/nsa/ioss/threat96/part02.htm
36. http://www.fas.org/irp/program/masint.htm